

Vergaderjaar 2005–2006

30 470

Heerlijk, helder Hollands Nederlanders hebben recht op duidelijke taal

Nr. 3

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR BESTUURLIJKE vernieuwing EN KONINKRIJKSRELATIES

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 8 juni 2006

Heerlijk helder Hollands, Nederlanders hebben recht op duidelijke taal. Deze klinkende woorden gebruikt mevrouw Van Gent (GroenLinks) als titel voor haar initiatiefnota (kamerstuk 30 470, nr. 2). De Vaste Commissie voor Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft mij gevraagd (06-BZK-B-032) een reactie te geven op deze nota.

Om te beginnen vind ik de nota sympathiek. De nota van mevrouw Van Gent vraagt aandacht voor een groot aantal problemen. Van onbegrijpelijke overheidscommunicatie tot het feit dat bijna de helft van de Nederlanders de Troonrede niet begrijpt. Ook analfabetisme komt aan bod. Veel van de benoemde problemen gaan over communicatie, en daar is inderdaad nog een wereld te winnen. De nota breng ik daarom ook onder de aandacht van mijn collega's van AZ (de Rijksvoorlichtingsdienst) en OCW (taalonderwijs). Met name de aanbevelingen over overheidscommunicatie op diverse taalniveau's en de aandacht voor goed en toegankelijk taalonderwijs zal ik van harte aanbevelen.

Niet alle aanbevelingen die mevrouw Van Gent doet zijn uitvoerbaar. Maar van sommige ideeën maak ik dankbaar gebruik, want ik ben een groot voorstander van duidelijke taal. Als minister geef ik graag het goede voorbeeld en blijf ik mijn ambtenaren aansporen om helder te communiceren. Dat scheelt kostbare uitleg, ik ben het eens met mevrouw Van Gent dat mensen hebben recht op duidelijke taal. Ook zonder dat dit wettelijk is vastgelegd.

Op de tweede plaats bij ergernissen van burgers staat: Overheidsinformatie is slecht begrijpbaar en moeilijk te vinden¹. Ook de Nationale Ombudsman ontvangt veel klachten over onbegrijpelijke overheidsinformatie. Een wettelijk recht op duidelijke taal is echter niet haalbaar omdat het gebruik van duidelijke taal moeilijk af te dwingen en te controleren is. Wel is het mogelijk om het taalbewustzijn bij ambtenaren te vergroten: voor wie schrijf je eigenlijk?

¹ Ergernissen van burgers, gebaseerd op Publiekspanel Administratieve Lasten, januari 2004 en de tweede rapportage over melding aan Last van de overheid van mei 2005.

In de nota word ik zelf geciteerd door Van Gent: «De teksten van mijn ambtenaren beschouw ik als buitenlandse taal.» Daarom heb ik mijn eigen ambtenaren meerdere keren opgeroepen op cursus «helder schrijven» te gaan.

Lerende overheid

Op verschillende ministeries zijn cursussen voor ambtenaren om duidelijker te leren schrijven. Ik noem hieronder een aantal goede voorbeelden uit overheidsland die het taalbewustzijn van ambtenaren vergroten:

- bij het ministerie van LNV is een taalwijzer beschikbaar;
- de Belastingdienst zet haar eigen ambtenaren in om elkaars teksten te bekijken;
- het ministerie van VWS maakt gebruik van een notadokter;
- BZK-ambtenaren kunnen hun nota laten bekijken door taalspecialisten. Een taalhelpdesk geeft zonodig binnen twee uur advies over een nota.

Bovenstaande voorbeelden zal ik verder uitdragen. Elk ministerie zou een teksthelpdesk of notadokter moeten hebben. Mevrouw Van Gent stelt voor een taalpolitie in te stellen die onbegrijpelijke informatie zo nodig vertaalt. Mijns inziens kan een notadokter per ministerie die functie invullen. Ook voor klachten van burgers die de overheid niet begrijpen. Ik verbind er graag een prijs aan: voor de minst begrijpelijke en de meest duidelijke voorlichtingstekst.

Populaire versie Grondwet

De hele Grondwet in simpel Nederlands is een vrijwel onmogelijk karwei. Daarvoor is de Grondwet op onderdelen juridisch te ingewikkeld. Het eerste hoofdstuk van de Grondwet, de grondrechten, kan wel vertaald worden in begrijpelijk Nederlands. Aan deze populaire versie zijn echter geen juridische gevolgen te verbinden. Mensen kunnen zich er dus niet op beroepen. Maar dat staat een duidelijke uitleg van de grondrechten niet in de weg. Binnenkort ontvangt uw Kamer een populaire versie van hoofdstuk 1 van de Grondwet. Natuurlijk gecontroleerd door een taaladvies bureau.

Minder regels, meer kwaliteit. Dat betekent niet alles in regels vangen, en dus ook het recht op duidelijke taal niet vast te leggen. Maar wel het taalbewustzijn van ambtenaren en politici vergroten. Want dat sommige politici soms met meel in de mond praten viel mij al eerder op. U kunt erop rekenen dat ik me nog meer zal gaan inzetten voor het gebruik van duidelijke taal. Ik zal mijn collega's en mijn ambtenaren hierop aanspreken. Duidelijke taal is vanzelfsprekend voor een Andere Overheid!

De Minister voor Bestuurlijke Vernieuwing en Koninkrijksrelaties,
A. Pechtold